

Հաստատում եմ՝

ՀՀ պետական կառավարման ապագեմիայի ռեկտոր
տեխնիկական գիտությունների թեկնածու,
դոցենտ Խ. Ղազեյան

ԿԱՐԾԻՔ

ԱՌԱՋԱՏԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ

ԻՍԿԱԶՅԱՆ ԱՐՄԻՆԵ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ

ԴԵՌԱՀԱՍՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐԻՑ ԿԱԽՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ
ԴԵՍՏՐՈՒԿՏԻՎ ՎԱՐՔԻ ՏԵՍԱԿ

ԺԹ.00.03 «Սոցիալական հոգեբանություն» մասնագիտությամբ
հոգեբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման
ատենախոսության

ԱՐՄԻՆԵ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԻՍԿԱԶՅԱՆԻ՝ «ԴԵՌԱՀԱՍՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ
ՑԱՆՑԵՐԻՑ ԿԱԽՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԴԵՍՏՐՈՒԿՏԻՎ ՎԱՐՔԻ ՏԵՍԱԿ»
խորագրով ատենախոսությունը քննարկվել է ՀՀ պետական կառավարման
ապագեմիայի հոգեբանության և քաղաքագիտության ամբիոնի նիստում (20.11.2025,
արձանագրություն N 11): Ամբիոնի նիստին մասնակցում էին հոգեբանության և
քաղաքագիտության ամբիոնի վարիչ, հ.գ.թ., դոցենտ Լ. Հ. Պետրոսյանը, ք.գ.դ.,
պրոֆեսոր Մ. Մարգարյանը, հ.գ.դ., պրոֆեսոր Ա. Բ. Լոքյանը, հ.գ.թ., պրոֆեսոր Ռ.

Վ. Աղուզումցյանը, հ.գ.թ., դոցենտ Ս. Հ. Պողոսյանը, ք.գ.թ, դոցենտ Մ. Գ. Մարգարյանը, ամբիոնի դասախոսներ Ա. Ղուշյանը, Լ. Գրիգորյանը, գործավար Ս. Յ. Ավագյանը:

Աշխատանքի արդիականությունը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների արագընթաց զարգացումների, գիտության և տեխնիկայի նվաճումների դարաշրջանում ժամանակակից մարդու կյանքի անբաժանելի մասն է կազմում համացանցը: Ընդ որում, համացանցը հասանելի է հասարակության բոլոր շերտերին: Նույնիսկ ամենափոքր երեխաներն ունեն համացանցի անսահմանափակ ռեսուրսներից օգտվելու հնարավորություն՝ ստանալով տեղեկատվության ահռելի քանակ ու անվերահսկելիության մթնոլորտում գործելու հնարավորություն:

Ժամանակակից աշխարհում կիրքերտեխնոլոգիաների դերն անփոխարինելի է բազմաթիվ ոլորտներում՝ կրթական, առողջապահական, բիզնես, զվարճանք, նույնիսկ՝ ռազմաքաղաքական: Պատահական չէ, որ խիստ շատացել են կիրքերհանցագործությունները: Առաջնային նշանակություն ունի մեդիագրագիտությունը ոչ միայն անհատի ապահովության տեսանկյունից, այլև՝ ազգային անվտանգության, քանի որ համացանցի ոչ ճիշտ կիրառումը, տեղեկատվության արտահոսքը կամ կեղծ տեղեկատվության տարածումը կարող է ճակատագրական լինել ոչ միայն անձի, այլև՝ պետության համար:

Իհարկե, անհրաժեշտ է քայլել ժամանակին համընթաց, և ժամանակակից մարդը չի կարող բացառել համացանցի կիրառումը՝ հաշվի առնելով վերջինիս դերն ու կարևորությունը: Հասարակության շրջանում լայնամասշտաբ տարածում ունեն հատկապես սոցիալական ցանցերը, որոնց չափից շատ կիրառությունը կարող է հանգեցնել կախվածության, որն էլ իր հերթին ծնում է դեստրուկտիվ վարք՝ սուիցիդի դրսևորումներ, վարքային շեղումներ, դելիկվենտ վարք, ագրեսիվ վարք:

Սոցցանցերից կախվածությունն առավելապես սպառնում է դեռահասներին, քանի որ հենց այս խումբն ունի առավել մեծ ակտիվություն սոցիալական ցանցերում,

որն էլ կարող է էապես ազդել նրանց վարքի, ֆիզիկական և հոգեկան առողջության վրա: Սթրեսածին տեղեկատվությամբ հագեցած սոցիալական ցանցերը՝ իրենց բոլոր դրսևորումներով, ազդում են դեռահասների վարքի, անձի ձևավորման ու զարգացման, միջանձնային փոխհարաբերությունների, ինչպես նաև՝ նպատակների ու երազանքների վրա: Հետևաբար, սոցցանցերից կախվածությունը կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ դեռահասների ֆիզիկական և հոգեկան առողջության վրա:

Համաձայն հետազոտական վարկածի ենթադրվում է, որ գոյություն ունի որոշակի փոխկապվածություն սոցիալական ցանցերից կախվածության և դեստրուկտիվ վարքի այլ ձևերի միջև (սուիցիդալ վարք, դելիկվենտ վարք, ագրեսիվ վարք, առցանց խաղերից կախվածություն):

Հետազոտական վարկածը ստուգելու նպատակով ատենախոսը իրականացրել է տեսական ուսումնասիրություն, որը զետեղված է երկու գլուխներում, իսկ երրորդ գլուխը նվիրված է փորձարարական հետազոտությանը:

Ատենախոսության առաջին գլուխը՝ **«Համացանցային կախվածության հիմնախնդիրը հոգեբանական գիտության համատեքստում»**, բաղկացած է երեք ենթագլխից:

Առաջին գլխում խոսվում է «Համացանցային կախվածություն» հասկացությունը, նշաններն ու ախտանշանները», ներկայացված է «համացանցային կախվածություն» եզրույթի էությունը, դրա ձևավորման ու զարգացման պատմությունը, ինչպես նաև նկարագրված են այս կախվածության հիմնական նշաններն ու ախտանշանները: Հենվելով տարբեր հեղինակների կողմից առաջարկված համացանցային կախվածության մեկնաբանությունների և սահմանումների վրա՝ ներկայացված է այս երևույթի սահմանումը հեղինակի կողմից:

Ատենախոսության երկրորդ **«Դեռահասների հոգեբանական բնութագիրը»** գլխում խոսվում է դեռահասների հոգեբանական առանձնահատկությունների և ճգնաժամերի տեսությունների մասին, ներկայացված են տարբեր հեղինակների՝ Լ.Ս. Վիգոտսկու, Դ. Էլկոնինի, Լ. Ի. Բոժովիչի, Զ. Ֆրոյդի, Ա. Ֆրոյդի, Է. Էրիքսոնի, Ժ.

Պիաժեի, Ի. Կոնի, Ս. Հոլլի, տեսություններն ու մոտեցումները դեռահասության շրջանի վերաբերյալ: Բացի դասական տեսություններից, ուսումնասիրվել են նաև ժամանակակից մոտեցումներն ու վերջին հետազոտությունները:

Ատենախոսության երրորդ՝ **«Սոցիալական ցանցերից կախվածության ուսումնասիրման փորձարարական հետազոտություն»** գլխում ներկայացված են իրականացված հետազոտությունների ընթացքը և ստացված տվյալների վերլուծությունը, որոնց արդյունքները զետեղված են բազմաթիվ աղյուսակներում և գծապատկերներում:

Երրորդ գլխի առաջին՝ «Հետազոտության կազմակերպումը և մեթոդիկան» ենթագլխում ներկայացված են հետազոտության իրականացման տրամաբանությունը, ռազմավարությունը, մեթոդները ու ներգրավված ընտրակազմը: Մանրամասն ներկայացված են փորձարարական հետազոտության համար ընտրված և կիրառված մեթոդների և մեթոդիկաների էությունը, նպատակահարմարությունը և բնութագրերը:

Իրականացնելով լայնածավալ փորձարարական և տեսական ուսումնասիրություն, ատենախոսը հանգել է եզրակացությունների, ըստ որի հաստատել է առաջադրված վարկածը:

Ատենախոսության հիմնական դրույթներն արտացոլված են հեղինակի կողմից հրատարակված 12 հրապարակումներում:

Սեղմագիրն ամբողջությամբ արտահայտում է ատենախոսության բովանդակությունը:

Բարձր գնահատելով կատարված աշխատանքը՝ այնուամենայնիվ, ցանկանում ենք նշել որոշ դիտարկումներ, որոնք առավել մանրամասն պարզաբանման կարիք ունեն: Մասնավորապես՝

1. Ատենախոսության փորձարարական մասում անկախ բնութագրերի ընդհանրացման մեթոդի արդյունքների աղյուսակային արտահայտվածության մեջ

ուսուցիչների և ծնողների պատասխանները ներկայացված են միասին, արդյոք ծնողներին և ուսուցիչներին նույնաբովանդակ հարցեր ներկայացնելը և դրանք միասին վերլուծելը համապատասխանում է ատենախոսի կողմից առաջադրված խնդրի լուծմանը:

2. Ատենախոսության 2.4 ենթագլխում իրականացված է դեռահասների դեստրուկտիվ վարքի վիճակագրական վերլուծություն, սակայն բացակայում են հոգեբանական մեկնաբանությունները, և հիմնականում բերված են ինքնասպանությունների վերաբերյալ վերլուծություններ: Նպատակահարման կլիներ դեստրուկտիվ վարքի վիճակագրությունը առավել ընդգրկուն ներկայացնել և տալ հոգեբանական մեկնաբանություններ:

3. Ատենախոսության հետազոտական գլուխը ավարտվում է ուղեցույցի ներկայացմամբ, ինչպես նաև եզրակացություններում 8. եզրակացությունը ձևակերպված է, որպես առաջարկ: Անհասկանալի է թե ուղեցույցը որպես ինչ է ներկայացված:

Հիմք ընդունելով թեմայի արդիականությունը, կատարված հետազոտության ծավալը, կիրառական նշանակությունը՝ **ԱՐՄԻՆԵ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԻՍԿԱԶՅԱՆԻ՝ «ԴԵՌԱՀԱՍՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐԻՑ ԿԱԽՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԴԵՍՏՐՈՒԿՏԻՎ ՎԱՐՔԻ ՏԵՍԱԿ»** ԺԹ.00.03 «Սոցիալական հոգեբանություն» մասնագիտությամբ հոգեբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսությունը համարել համապատասխան ՀՀ գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի 7-րդ կետի պահանջներին, այսինքն՝ ԺԹ.00.03 «Սոցիալական հոգեբանություն» մասնագիտությամբ կարևոր խնդրի լուծում, իսկ **ԱՐՄԻՆԵ ԻՍԿԱԶՅԱՆՆ** արժանի է հոգեբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանին:

ՀՀ պետական կառավարման

1894

Նիստի քարտուղար՝

2nd

Մ. Ավագյան

հոգեբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ՝

म/ल/७

Ս. Հ. Պողոսյան